

SKAB ANIMATIONSFILM I SKOLEN

VEJLEDNING TIL LÆRERE I FILM-X ANIMATION

Denne lærervejledning er din guide til at arbejde med FILM-X animation – et digitalt univers, hvor elever på alle klassetrin kan skabe animationsfilm. Vejledningen giver dig et overblik over, hvordan du planlægger og gennemfører et fagligt kvalificeret og læringsrigt animationsfilmforløb med udgangspunkt i læringsmålene i Fælles Mål.

Teknikken i FILM-X animation kaldes stopmotion – eller flyttefilm.

Med FILM-X animation får du:

- Et stopmotionværktøj, hvor eleverne optager billeder, lyd og tilføjer musik i ét flow.
- Værktøjet findes som:
 - App til tablets og mobile enheder – specielt målrettet indskoling
 - Online-program med udbygget klippeværktøj – specielt målrettet mellemtrin og udskoling.
- Små infofilm og materialer, der hjælper eleverne i gang med at opstille studier og animere deres film
- Forslag til filmproduktionsforløb, der er særdeles velegnede til tværfaglige forløb
- Adgang til baggrunde, figurer og vejledninger – lige til at printe ud

1. FORMÅL

Formålet med FILM-X animation er at:

- Give eleverne inspiration, værktøjer og øvelser til at arbejde med stopmotionfilm
- Styrke elevernes kompetencer i filmens fortælleformer og æstetiske virkemidler
- Give eleverne et værktøj til at skabe kreative produkter med udgangspunkt i stopmotionfilm som genre og kunststart

FILM-X animation app'en er målrettet indskoling, hvor eleverne typisk skal gøre sig de første erfaringer med at anvende multimodale udtryksformer. Og når børn skaber stopmotionfilm får de samtidig en begyndende bevidsthed om fortælleforløb og æstetiske udtryk.

Online værktøjet er målrettet mellemtrinnet og udskoling, og lægger op til mere avancerede produktionsforløb. Her er der plads til at udfolde stopmotionfilmens fortælling, og udforske og eksperimentere med filmlyd og klippeteknikker.

2. HVAD ER ANIMATION?

At animere betyder 'at give liv', og det er netop hvad eleverne gør, når de får døde materialer og figurer til at bevæge sig og se levende ud i stopmotionfilm.

Stopmotionfilm består af fire komponenter:

- Billeder
- Et univers med baggrunde og figurer (karakterer)
- Et handlingsforløb
- Lyd

2.1. Billeder

Stopmotionfilm består af en masse enkeltstående billeder efter hinanden. Processen går ud på at rykke genstande og figurer lidt ad gangen og tage billeder efter hver bevægelse. Når eleverne afspiller billederne, ser det ud som om figurerne bevæger sig af sig selv.

Der findes to genrer i stopmotionfilm:

Pixilation-film

I pixilation-film animerer eleverne deres kroppe. Fotografen tager billeder af eleverne, der bevæger sig og 'fryser' foran kameraet.

Kroppen kan forsvinde ind i en væg, ti elever kan kravle ned i den samme kasse, eller de kan blive forvandlet til en fantasy figur eller et dyr. Kun fantasien sætter grænser!

Flytte-film

I flytte-film animerer eleverne figurer og genstande foran kameraet – ligesom i Cirkeline-filmene. De kan arbejde med flade materialer og optage filmen i 2D. Her kan eleverne tegne, male og klippe figurer ud i karton, eller I kan printe figurer og baggrunde fra hjemmesiden.

Eleverne kan også bruge rumlige materialer i en stående 3D opstilling. Her kan eleverne forme deres figurer i modellervoks, give frugter øjne og mund eller animere legetøjsfigurer.

Stopmotion

Pixilation

Stopmotionfilm rummer en særlig magi. Eleverne kan få genstande, figurer og hinanden til at forsvinde, dukke uventet op, skifte form osv.

For skabe magi er det vigtigt, at kameraet er placeret på et stabilt underlag eller et stativ. Bevæger kameraet sig, hopper hele billedet, og den raffinerede magi går op i røg.

Eleverne kan også skabe troværdige universer ved at arbejde med realistiske figurer og baggrunde. De kan bevæge deres karakterer, som de bevæger sig i virkeligheden. Det indebærer normalt en længere proces og kræver stor tålmodighed. Men både de magiske og realistiske universer er sjove og lærerige at udforske.

2.2. Stopmotionuniverset

Til stopmotionuniverset hører:

- En eller flere baggrunde - filmens location(s)
- Nogle figurer/karakterer
- Evt. nogle rekvisitter - møbler, træer, genstande, der bruges af figurerne, etc
- Belysning

Kom hurtigt igang

Hvis I har kort tid og vil hurtigt i gang med at animere, kan eleverne anvende FILM-X animations baggrunde og figurer – lige til at printe ud. Eleverne kan også bruge, hvad de lige har ved hånden - f.eks. ting fra penallhuset, en frugt, hvor eleverne sætter øjne og mund på.

Som simpel baggrund kan eleverne bruge et eller to stykker karton i forskellige farver – en farve til himmel, en anden til grund (strand, hav, græsplæne, vej etc.).

Eleverne kan også animere kroppen i deres naturlige omgivelser.

Brug tid på den kreative og narrative proces

Hvis I vælger at have fokus på den æstetiske og kreative proces i stopmotionproduktionen, kan eleverne skabe deres egne universer med figurer og baggrunde. Også fortællinger med flere scener, er mere tidskrævende.

2.3. Handlingsforløb og genrer

Alle film rummer et forløb. Der foregår en handling over tid.

Når eleverne skal lave stopmotionfilm, er det en god idé at tænke i små koncentrerede handlingsforløb. Der skal mange billeder til at skabe en stopmotionfilm på bare få sekunder. Derfor er det vigtigt at afstemme forventningerne om, hvad eleverne kan nå at fortælle.

Selvom stopmotionteknikken er en langsom proces, der resulterer i små korte film, kan eleverne sagtens afprøve forskellige genrer:

- Magiske trylle- og trickfilm
- Eventyr
- Kunstfilm - leg med æstetiske udtryk og materialer
- Naturfilm
- Film med en troværdig handling - inspireret af virkeligheden
- Animere digte, sange, ordsprog, rim og remser
- Animere en 'scene' fra et historisk emne
- Animere et fysikforsøg etc

Første gang eleverne animerer, kan det anbefales at arbejde frit og legende. Lad eleverne blive fortrolige med stopmotionteknikken og –genren ved at afprøve magiske muligheder i fx pixilation. De kan også animere hverdagsgenstande uden at have fokus på en egentlig handling.

Når eleverne skal lave en lille fortælling med en klassisk start-midte-slutning opbygning, er det en god idé at starte med at koge forløbet ned til nogle få billeder i et storyboard. Specielt i indskolingen er det vigtigt, at handlingen er meget simpel med én scene (baggrund) og nogle få figurer.

Når elever på mellemtrinnet og i udskolingen har prøvet at lave stopmotionfilm, kan de arbejde videre med et mere udbygget storyboard. Det vil støtte dem i en mere detaljeret planlægning af optagelserne. Især hvis de vil optage film med flere scenskift og skal overskue et længere handlingsforløb.

I online-værktøjet kan eleverne oprette flere scener til hver film. Flere filmhold kan evt. optage hver deres scene til en samlet film, der klippes sammen. Her skal I blot sørge for, at holdene logger ind i den samme profil og opretter hver en scene under den samme filmtitel.

2.4. lyd

Grundlæggende består lydsiden af tre typer lyde:

- Reallyd (dialog og atmosfære)
- Effektlud
- Musik

Reallydene og effektludene er med til at gøre billedsiden realistisk og levende, mens musikken i højere grad skaber stemningen i filmen.

Arbejdet med lyd afhænger af det valgte FILM-X animations værktøj:

I app'en

- Kan der indspilles et enkelt lydspor og tilføjes et spor med musik eller atmosfærelud.
- Først optages billederne og afspilningshastigheden vælges.
- Derefter optages lydsiden. Klik på mikrofonen. Lyden optages i ét stræk, mens billederne afspilles.
- Eleverne kan øve sig i at sige deres replikker og lave lyde ved at afspille billederne undervejs.
- Klik på noden og vælg enten et musikstykke eller en atmosfærelud. Denne lyd vil automatisk blive afspillet hele filmen igennem.

Filmene kan eksporteres til onlineprogrammet, hvor lyden kan efterbearbejdes. Eleverne kan også lægge deres film ind i et andet redigeringsprogram. Send filmene som vedhæftning via mail, og gem den vedhæftede fil på jeres tablet.

I online-programmet

- Kan der tilføjes et ubegrænset antal lyde.
- Eleverne kan både optage egne lyde og uploade lyde, de har adgang til via egen computer.
- Eleverne kan også tilføje musik og lyd fra FILM-X animations lydbibliotek.

3. VALG AF UDSTYR, OPSTILLING OG BELYSNING

3.1. Udstyr

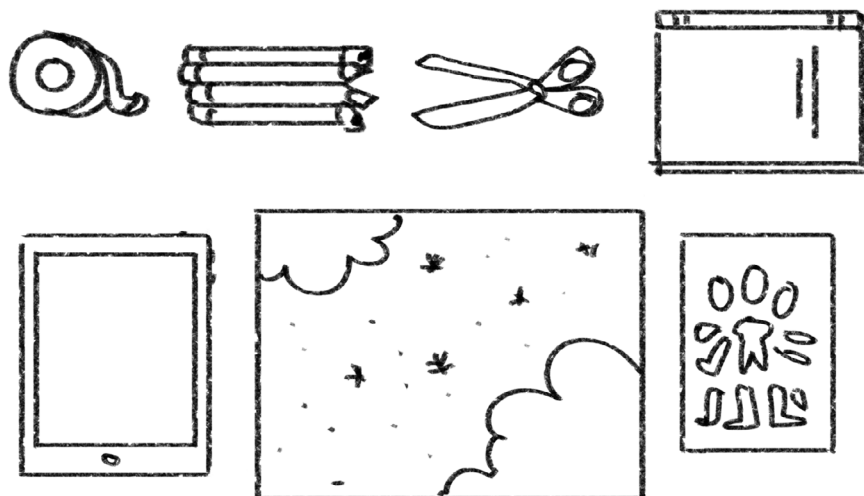
Vælg det udstyr, skolen eller eleverne har til rådighed. Dog anbefaler vi app'en i indskolingen, da den er enkel at bruge. Og så er kamera og mikrofon integreret.

Online-værktøjet kræver, at I tilslutter mikrofon og web-kamera til computeren. Programmet har et udbygget klippeværktøj og giver derfor mulighed for at lave mere avancerede stopmotionproduktioner.

Værktøjerne taler sammen, så eleverne kan optage deres film i app'en og eksportere den til onlineprogrammet, hvis eleverne fx vil gøre noget ekstra ud af lydsiden.

Sørg for, at kameraet er placeret stabilt, så det ikke flytter sig under optagelserne.

Stabile stativer til tablets anbefales. Men I kan nemt konstruere et stativ af fx pap, træ eller duploklodser. Hvis eleverne skal lave 2D film, kan de tape tabletten fast med gaffa-tape på bordpladen eller stolesædet.

3.2. Opstilling

Valget af materialer er ret afgørende for, hvad der kan lade sig gøre, når eleverne skal i gang med at optage deres film.

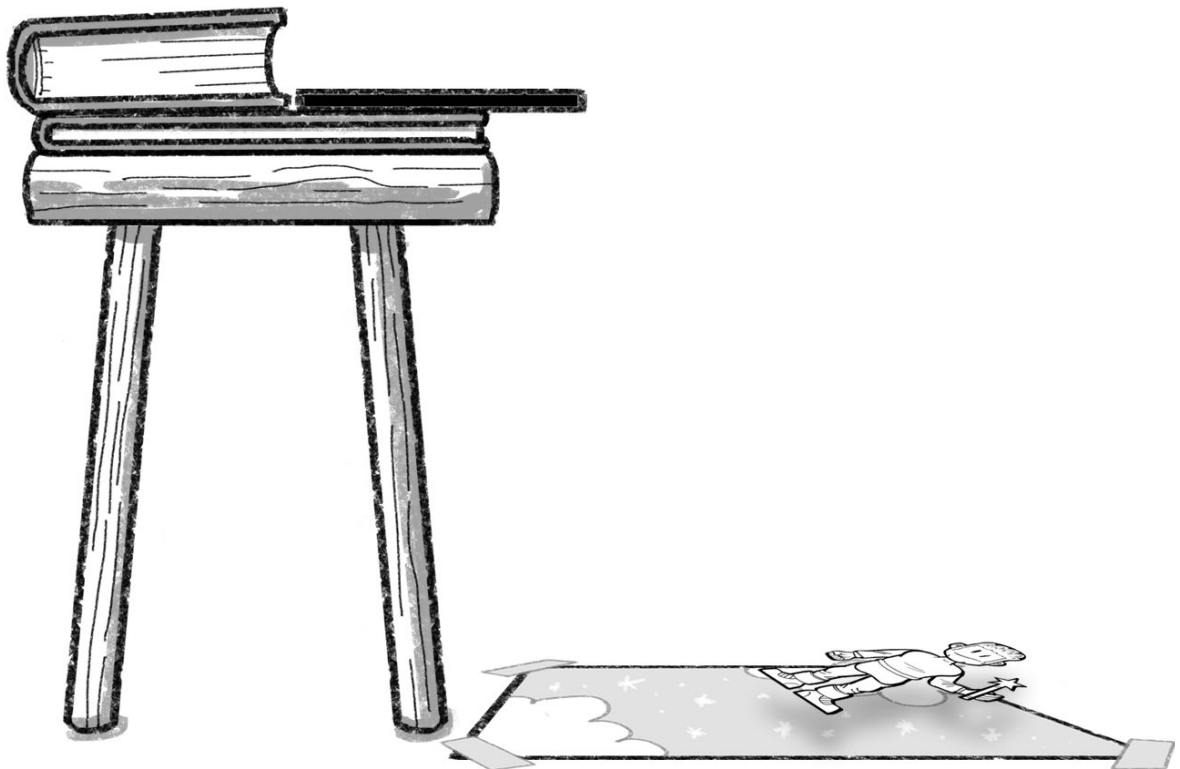
2D opstilling

Flade materialer bruges til en 2D opstilling: Baggrunden ligger fladt på bordet eller gulvet, og figurerne ligger løst ovenpå. Her har eleverne god kontrol over figurerne, da tyngdekraften ikke er et problem. En figur kan fx nemt flyve rundt på den flade baggrund.

Eleverne kan tegne, male eller klippe deres figurer ud i karton. De kan også arbejde med collage, fx med fotografier af dem selv og deres omgivelser.

Find vejledning og skabeloner på hjemmesiden.

NB: Skal baggrunden lamineres bruges mat laminering, ellers kommer der genskin i kameraet.

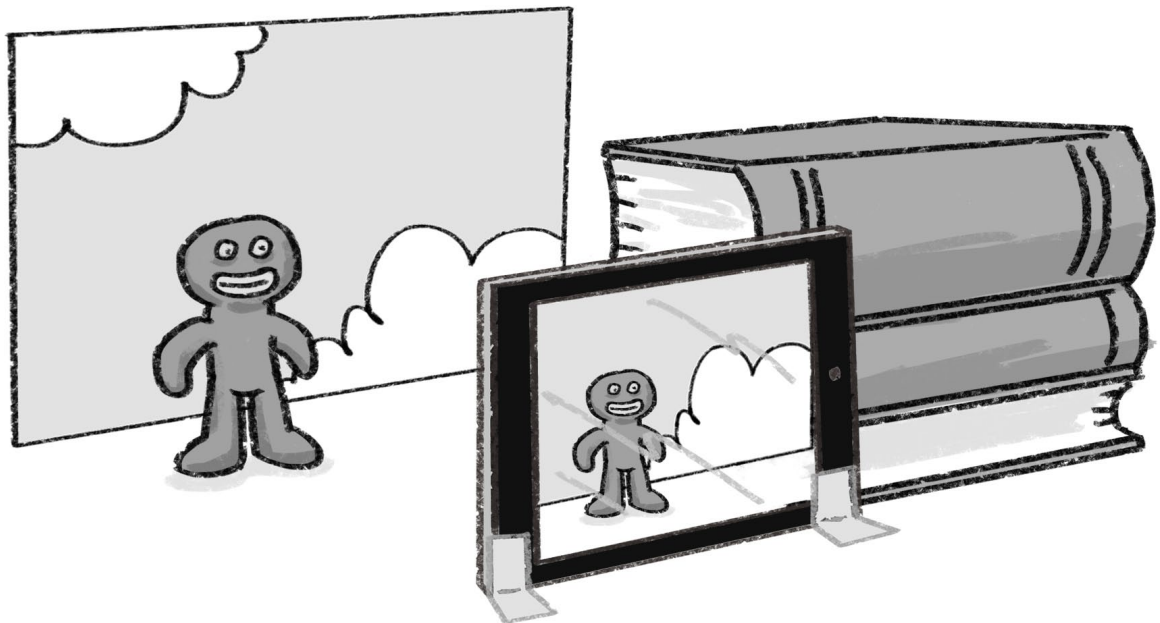

3D opstilling

I en 3D opstilling bruges rumlige materialer. Her står baggrunde og figurer op. Eleverne kan animere legetøjsfigurer eller materialer, de har fundet i naturen. De kan også modellere deres egne figurer. Sørg for at modellerfiguren har et lavt tyngdepunkt. Brug også elefantsnot under figurerens fødder - så står de bedre fast.

Den enkleste opstilling laves ved at placere et bord op ad en væg. Baggrunden sættes fast på væggen og underlaget lægges på bordpladen.

Få mere inspiration i webfilmene "Materialer" og "Sceneopstilling" under Tips og Tricks.

3.3. Belysning

Placer jeres opstilling et sted med ensartet belysning, ellers vil lyset flimre på elevernes optagelser.

Eleverne på mellemtrinnet og i udskolingen kan også arbejde bevidst med lyssætningen, da den er et effektivt virkemiddel til at skabe stemning i filmen: fx kulde/varme, hygge/uhygge, lyn og torden osv.

4. OPTAGELSE AF BILLEDER

4.1. Billedbeskæring

Hvis det er første gang eleverne laver stopmotionfilm, anbefaler vi, at de optager billederne fra samme afstand – flyt ikke kameraet.

Når eleverne har opnået fortrolighed med stopmotionsteknikken, er det oplagt, at de eksperimenterer med billedbeskæringen. I en 3D opstilling flytter eleverne kameraet tættere på motivet – fx for at fremhæve en vigtig detalje eller vise figurens ansigtsudtryk.

I en 2D opstilling kan eleverne også vælge at fremstille en ny baggrund og større figurer eller udsnit og detaljer fra figurerne – fx et bange ansigt eller et nærbillede af tryllestaven.

4.2. Hurtige eller langsomme bevægelser

Når eleverne går i gang med at optage billederne, skal de afprøve hvor meget figurerne skal flytte sig. Hvis de vil skabe en naturlig og glidende bevægelse, skal de tage 12 billeder til et sekunds film. Her flytter de ganske lidt på deres figurer mellem billederne. Det kræver tålmodighed! I app'en kan eleverne derfor ændre på afspilningshastigheden, så der går fra 1-12 billeder pr. sekund.

Et par grundregler:

- Ryk kun figuren en lille smule, hvis den skal bevæge sig langsomt
- Flyt figuren et større stykke, hvis den skal bevæge sig hurtigt
- Ryk kun én figur eller genstand ad gangen, så øjet kan følge med handlingen

Leg med hastigheden for at se, hvornår bevægelsen er passende.
Se også infofilmen om Stopmotion under Godt i gang.

Eleverne kan også kopiere enkeltbilleder for at nedsætte bevægelsens hastighed og skabe pauser

5. FAG OG KOMPETENCER

Produktion af stopmotionfilm er relevant i mange fag og i tværfaglige forløb, men er særligt oplagt i forhold til:

- **Dansk:** indenfor kompetenceområderne fremstilling og kommunikation – med fokus på fortælleforløb og karakterudvikling
- **Billedkunst, musik og håndværk og design:** med fokus på æstetik
- **Kristendomskundskab, historie og samfundsfag:** med fokus på en tematik
- **It og medier:** med fokus på eleven som kreativt skabende producent
- **Understøttende undervisning:** praktiske forløb, der understøtter faglige pointer

Produktion af stopmotionfilm rummer et stort fagligt, æstetisk og kreativt læringspotentiale. Men også elevernes sociale kompetencer og innovation kommer i spil.

5.1. Sociale kompetencer

Filmproduktion er gruppearbejde – på højt plan. Når eleverne skal skabe stopmotionfilm på mellemtrinnet og i udskoling, kan I også lave en rollefordeling med instruktører, manuskriptforfattere, karakterdesignere, skuespillere ved indspilning af dialog og i pixilation-film.

Det kreative samarbejde er en god øvelse i at lytte til andres idéer og lære at formulere sine egne idéer overfor andre.

Arbejder eleverne med at skabe en karakterbåren fortælling, træner de samtidigt deres indlevelsessevne. De skal sætte ord på, hvorfor karaktererne i deres fortælling reagerer, som de gør. Filmholdet skal i fællesskab oversætte følelserne til et visuelt udtryk, så beskueren forstår karakterernes følelser og handlinger.

5.2. Multimodale udtryksformer

De fleste elever har solide referencer og enorm tavs viden, der skaber de bedste forudsætninger for at producere stopmotionfilm.

De har også en naturlig fascination, der motiverer dem til selv at udtrykke sig multimodalt.

For at kvalificere elevernes tavse viden, er det en god idé at starte med at se og analysere animationsfilm, inden I starter på et produktionsforløb. Når eleverne sætter ord på, hvilke følelser en film fremkalder og hvorfor, øges deres bevidsthed omkring filmens virkemidler. De får fokus på, hvordan et univers kan skabes via farve, lys og lyd.

I bør også se på de mere "usynlige" virkemidler, såsom klipning, tempo, billedbeskæring og rytme.

Du kan finde en liste over relevante filmeksempler på FILM-X animation hjemmesiden.

Når eleven forstår virkemidlernes betydning, vil de også være i stand til at anvende en bred vifte af virkemidler, når de skal i gang med deres egne produktioner.

Det er en god idé at arbejde med bestemte genrer og formater. Det er oplagt at inddrage gyserfilm, eventyr, kampagnefilm og musikvideo, når eleverne skal producere stopmotionfilm, men i princippet er der ingen begrænsninger.

5.3. Innovation og kreativitet

Når eleverne skaber film, er der ikke noget rigtigt eller forkert resultat. Processen skal rammesættes af dig som lærer, men giv eleverne mulighed for at udfolde sig i et åbent rum, der udfordrer deres kreativitet.

I processen kan eleverne arbejde kreativt med:

- At bruge deres fantasi til at udvikle en idé – evt. med målgruppeovervejelser
- At skabe et visuelt design: valg af materialer, mood boards, storyboards
- At udarbejde et fysisk univers: karakterer, baggrunde, rekvisitter
- At sætte lys på filmopstillingen
- At komponere billeder – evt. planlagt i et storyboard
- At lave en lydside til filmen: dialog, lydeffekter, musik

OBS: kreativiteten i en filmproduktion næres af samarbejdet.

6. PLANLÆGNING AF PRODUKTIONSFORLØB

Du behøver ikke være animations-ekspert for at lave stopmotion-film med din klasse. Det er vores erfaring, at eleverne fint kan håndtere værktøjet på egen hånd.

FILM-X animation har en række små infofilm, så du og eleverne kan komme nemt i gang. Her findes også film og vejledninger til, hvordan du betjener vores app og online-program, og hvordan et studie opstilles. Derudover findes en række film, med tips og tricks til stopmotion teknikker.

Din vigtigste opgave er:

- At opbygge det overordnede didaktiske design over jeres forløb
- At rammesætte et kreativt rum, hvor eleverne har adgang til gode materialer
- At give eleverne et inspirerende og relevant emne
- At sikre en konstruktiv samarbejdsproces
- At evaluere proces og produkt med eleverne

Sådan kan du opbygge et stopmotionfilmforløb:

1. Afprøv stopmotion teknik og værktøj legende - forstå kernen i metoden
2. Se og analyser filmeksempler – refleksion og inspiration
3. Gennemfør en større stopmotionproduktion i filmhold
 - a. Vælg genre - evt. lærerstyret
 - b. Vælg metode/materialer - evt. lærerstyret
 - c. Udvikl fortælling, univers og karakterer - fra skitser til færdige figurer
 - d. Optag billeder
 - e. Optag lyd
 - f. Klip stopmotionfilmen
 - g. Lancer, fremlæg og del stopmotionfilmene
4. Evaluer, reflekter og giv feedback – feedback gennemføres optimalt løbende

Som startskud til at afprøve stopmotion, kan I anvende FILM-X animation filmlegene i app'en og på hjemmesiden. Her kan du også printe en trin-for-trin vejledning.

6.1. Holddeling

Holddelingen afhænger af, hvor mange optage-enheder I har til rådighed.

Den optimale holdstørrelse er 3 elever til produktionen af en flytte-film. Der kan medvirke 6-8 elever på et filmhold i pixilation-film, da der kan være mange aktører foran kameraet.

Lad eleverne skiftes til at optage billeder, flytte figurer og fremstille materialer. På denne måde bliver de kvalificerede til alle funktionerne og får en afvekslende oplevelse.

GOD FORNØJELSE!